

Jaarverslag 2024

INHOUD

Voorwoord	3
1. Naar Samenhang, Duidelijkheid en Transparantie in een nieuwe overheidsorganisatie	5
2. Staat van de Raad	16
Onafhankelijkheid Raad van Advies	16
Samenstelling en zittingsperiode	18
Overige functies	19
Vergaderingen	20
Secretarissenoverleg	20
Koninkrijksradenoverleg	20
Voorlichting Raad van State over 70 jaar	20
Statuut voor het Koninkrijk	
Voordracht en benoeming Ombudsman	20
Overige externe contacten	21
3. Het Wetenschappelijk Bureau	22
Invoering van een nieuw Organisatie- en Formatieplan voor het Wetenschappelijk Bureau	22
Opleidingen en cursussen	23
Prestatiemanagement	23
Wetgevingsoverleg	23
4. Advisering	25
Instroom	25
Behandeling	25
Behandeltermijn bij advisering	26
Dicta in 2024	27
Overzicht van ontwerpen waarover in 2024 advies is uitgebracht	29
Enkele cijfers van 2024	32
Samenstelling Raad van Advies 1986 – 2024	33
Colofon	34

VOORWOORD

De afsluiting van het verslagjaar viel dit keer samen met de eerste fase om te komen tot de samenstelling van een nieuw kabinet. Nadat op 6 december 2024 vervroegde verkiezingen voor de Staten van Aruba plaatsvonden, benoemde de Gouverneur kort hierop een informateur en vlak voor de jaarwisseling werden twee formateurs voorgedragen. Op dat moment diende ook de Landsverordening Integriteit ministers te worden uitgevoerd en kreeg ondergetekende als voorzitter van de Raad voor het eerst een formele rol ingevolge artikel 2, vierde lid van genoemde landsverordening (het verzoeken van een justitieel- en staatsveiligheidsonderzoek t.b.v. de aan te wijzen formateur). De landsverordening beoogt transparantie te bieden en daarmee de basis te leggen voor de beoordeling van de benoembaarheid van ministers met betrekking tot integriteitsaspecten.

Het belang ervan is gelegen in het feit dat een transparant proces, democratische verantwoording en zorgvuldigheid bevordert aldus de toelichting op de landsverordening. Bovendien zou de landsverordening bijdragen aan het creëren van integriteitsbewustwording bij leiders van politieke partijen en zodoende kan er rekening mee gehouden worden bij het selectieproces binnen de eigen partij. In een jaar waarin wederom de integriteit of het gebrek hieraan, bij bestuurders en ex-bestuurders niet alleen in de publieke aandacht stond, maar ook aanleiding was voor strafrechtelijke onderzoeken en veroordelingen, kan het belang van zorgvuldigheid en transparantie voor, tijdens en na het benoemingsproces niet voldoende benadrukt worden.

Omdat de Raad transparantie en duidelijkheid binnen het *gehele*

overheidsapparaat van essentieel belang acht, werd in april een uitgebreid advies uit eigen beweging uitgebracht in de vorm van een voorlichting over de inrichting van het overheidsapparaat. In verkorte vorm komt dit advies met aanbevelingen terug in het thema van het onderhavige jaarverslag. Op deze manier hoopt de Raad een steentje bij te dragen aan de (her)inrichting van een overheid waarin samenhang, duidelijkheid en transparantie de boventoon voeren, de overgang bij regeringswisselingen soepel verloopt en de continuïteit van het functioneren van de diensten en dienstverlening door de overheid wordt gewaarborgd.

Ook de langverwachte benoeming van de eerste Ombudsman per 1 oktober 2024 waardoor Aruba – weliswaar als laatste land in het Koninkrijk – nu ook over dit belangrijke orgaan beschikt, kan een belangrijke rol vervullen in dit verband mits dit orgaan ook de menskracht, middelen en respect krijgt die het verdient om zijn taak op een onafhankelijke en onpartijdige manier uit te kunnen voeren.

Uiteraard streeft de Raad ook naar helderheid en transparantie in zijn eigen functionering en advisering, organisatie en samenstelling. Dit is ook de reden waarom de Raad jaarlijks zo vroeg mogelijk een verslag uitbrengt over zijn werkzaamheden in het voorgaande jaar. Het jaar dat achter ons ligt was een relatief stil jaar qua aanbod van ontwerpen van wetgeving en het merendeel van deze ontwerpen (waaronder vier initiatiefvoorstellen tot wijziging van de Staatsregeling betreffende toch ingrijpende c.q. controversiële onderwerpen zoals de wijziging van het kiesstelsel maar ook legalisering van softdrugs) werd pas in de laatste

maanden van het jaar aangeboden. De trend van een lager aanbod van wetsvoorstellen heeft zich dus ook in 2024 voortgezet, terwijl vanwege de uitvoering van het landspakket juist het tegenovergestelde werd verwacht.

Voor wat betreft de Raad zelf, is de samenstelling gedurende het jaar gewijzigd met het uittreden van het lid Marion Agunbero in verband met zijn toetreding als lid van het College Aruba Financieel Toezicht per 1 augustus 2024. Het is de Raad gelukt na een open sollicitatieproces een vervanger voor hem te vinden met de toetreding van het lid Maas van Drie. Voor verdere informatie over de samenstelling en werkwijze van de Raad en het Wetenschappelijk Bureau en een overzicht van de uitgebrachte adviezen verwijs ik u graag naar het jaarverslag.

Rest mij nog uw aandacht te vragen voor de prachtige foto van Armando Goedgedrag die de omslag van ons jaarverslag siert en de hoop uit te spreken dat de helderheid en transparantie die ervan afstralen gereflecteerd zullen worden in het jaar dat voor ons ligt.

Oranjestad, februari 2025
mr. D.G. Kock
Voorzitter

Naar Samenhang, Duidelijkheid en Transparantie in een nieuwe overheidsorganisatie

De Raad kiest elk jaar een thema voor zijn jaarverslag dat te herleiden is tot de advisering in het afgelopen jaar. Ontwikkelingen tijdens het verslagjaar functioneren dan als een soort ‘trigger’ om voor een bepaald thema te kiezen omdat het in de belangstelling stond, of juist omdat het onderbelicht bleef terwijl het dringend om een oplossing en concrete stappen vraagt. Door dan voor het bewuste thema te kiezen worden de regering en andere stakeholders gestimuleerd om nader beleid te ontwikkelen en/of concrete actie te ondernemen.

Dit jaar is gekozen voor een thema dat in de afgelopen jaren bij herhaling terugkeerde in advisering van de Raad. Het betreft in algemene termen de inrichting van de overheidsorganisatie. Kijken we naar de inrichting van de overheidsorganisatie dan vallen twee ontwikkelingen op. De eerste betreft de instelling en samenstelling van de ministeries, die elke regeerperiode veranderen. De tweede heeft betrekking op de aanhoudende golf van verzelfstandigingen van overheidsinstanties. Beide ontwikkelingen worden dikwijls gekenmerkt door niet goed onderbouwde en weinig transparante besluitvorming en leiden tot een versnippering die de samenhang en eenheid van zowel de inrichting als het beleid van de overheid niet ten goede komt.

Genoemde ontwikkelingen baarden de Raad zodanige zorgen dat in april 2024 besloten werd een advies ex artikel 25, onderdeel a, van de Lands-

verordening Raad van Advies (AB 2022 no.137) uit te brengen. Dit advies kreeg het karakter van een algemene voorlichting¹ waarmee de Raad in de context van de aankomende verkiezingen – die toen nog gepland stonden voor juni 2025 – enige aanknopingspunten wilde geven in de gedachtevorming over de inrichting van de overheidsorganisatie. Hoewel het reeds begin mei aan de regering en Staten werd aangeboden, moest bij de afsluiting van het verslagjaar helaas geconstateerd worden dat de analyse en de aanbevelingen van de Raad niet tot enige herbezinning, laat staan koerswijziging hebben geleid. Sterker nog, het proces van versnippering en verzelfstandigingen is gestaag verdergegaan.

In het afgelopen jaar zijn opnieuw diverse ontwerpen in het wetgevingsproces gebracht t.w. de ontwerp-landsverordening instelling Aruba Quality and Hospitality Authority en de ontwerp-landsverordening basis-betalrekening waarmee nieuwe entiteiten in het leven worden geroepen. Op het moment van aanbieding van de voorlichting aan de Staten en regering was de ontwerp-landsverordening overdracht riool-netwerk en vuilverbrandings-installatie aanhangig bij de Staten. En ondanks het op een na zwaarste dictum in het advies dat de Raad in oktober 2023 uitbracht, werden de ernstige bedenkingen van de Raad onvoldoende geadresseerd en werd de ontwerp-landsverordening op 30 mei 2024 door de Staten aangenomen.²

¹ Voorlichting ex artikel 25, onderdeel a, van de Landsverordening Raad van Advies (AB 2022 no. 137) inzake de inrichting van de overheidsorganisatie, d.d. 25 april 2024 (kenmerk: RvA 25-24), waarin wordt verwezen naar de verschillende verzelfstandigingsadviezen uit het verleden.

² (AB 2024 no. 23).

In zijn advies stelde de Raad o.a. het volgende over deze verzelfstandiging:

De stand van zaken met betrekking tot het tot stand brengen van een algemeen beleidskader voor het beheren en verwerken van afvalstoffen, waaronder afvalwater, blijft onduidelijk. Evenmin wordt toegelicht wanneer de benodigde wetgevingsproducten ter uitvoering van dit beleid tot stand worden gebracht en hoe deze voorgestelde verzelfstandiging van de RWZI's (Rioolwaterzuiveringsinstallaties, red.) en de vuilverbrandingsinstallatie te Parkietenbos in het beleid past.

Daarnaast schiet de financiële onderbouwing tekort en blijven mogelijke alternatieven onbesproken. De noodzaak tot het onderbrengen van de RWZI's en de vuilverbrandingsinstallatie in Parkietenbos in een aparte daartoe op te richten N.V. wordt daarmee onvoldoende onderbouwd.

Het ontbreken van een algemeen wettelijk kader met betrekking tot afvalstoffenverwerking maakt verder niet duidelijk aan welke normen AWSS N.V. (de nieuwe eigenaar van RWZI's en het rioolstelsel, red.) moet voldoen en of die normen zodanig gehandhaafd kunnen worden, dat de in het geding zijnde publieke belangen, zoals het milieu en de volksgezondheid, voldoende bescherming genieten. De Raad adviseert eerst het ter zake benodigde juridische kader te realiseren, alvorens tot de voorgestelde verzelfstandiging over te gaan.

De Raad adviseert verder het invoeren van een sustainability fee te heroverwegen en het bestaande Retributiebesluit rioolwaterafvoer uit te voeren dan wel de regelgeving zodanig aan te passen dat alle gebruikers een evenredige bijdrage leveren aan een verantwoord afvalwaterbeheer en recht wordt gedaan aan het principe van de vervuiler betaalt.

By three methods we may learn wisdom:

First, by reflection, which is noblest;

Second, by imitation, which is easiest;

and third by experience, which is the bitterest.

Confucius

Zoals gesteld werd het advies van de Raad niet opgevolgd en de gevolgen van een niet goed doorgedachte en goed doorgevoerde verzelfstandiging laten zich thans voelen. Tot op heden zijn de problemen gerelateerd aan de overdracht van de rioolwaterzuiveringsinstallaties niet adequaat opgelost terwijl de zogenaamde *sustainability fee* die werd ingesteld ter bekostiging van de exploitatie van de RWZI's wel in rekening wordt gebracht.

Nu dat we niet alleen op de drempel van een nieuw jaar staan, maar ook op de drempel van een nieuwe regeringsperiode (inmiddels hebben de Statenverkiezingen vervroegd op 6 december jl. plaatsgevonden) is het een opportuun moment om de voorlichting van de Raad over de overheidsorganisatie wederom onder de aandacht te brengen in de hoop dat het tot enige herbezinning en koerswijzigingen kan leiden.

In het hiernavolgende zal kort stil gestaan worden bij de belangrijkste punten van zorg die in de voorlichting besproken worden en bij de aanbevelingen die de Raad naar aanleiding hiervan deed. Voor de integrale publicatie wordt verwezen naar de website van de Raad: www.rva.aw.

De Landsverordening Instelling Ministeries (LIM), een uit de hand gelopen stoelendans?

Sinds het intreden van de Status Aparte bestaat de praktijk om met het aantreden van iedere nieuwe regering een herverdeling van portefeuilles te maken en de Landsverordening Instelling Ministeries (AB 2022 no. 18) te wijzigen. Beleidsterreinen (en de daarbij behorende diensten of landsbedrijven), publiekrechtelijke rechtspersonen, (overheids-)stichtingen en (overheids-)NV's (inclusief dochtermaatschappijen) worden elke kabinetsperiode van het ene ministerie naar een ander overgeheveld (enige uitzonderingen daargelaten) en nieuwe ministeries worden in- en samengesteld.³

En hoewel erkend wordt dat accentverschuivingen en koerswijzigingen inherent zijn aan het aantreden van een nieuw kabinet, heeft de Raad bij herhaling vraagtekens geplaatst bij deze praktijk en is gewezen op het risico dat eenheid, continuïteit en consistentie van beleid onvoldoende worden gewaarborgd.⁴

Ook de afgelopen kabinetsperiode was noch de verdeling *tussen* de ministeries noch de samenhang *binnen* de ministeries, enige uitzonderingen daargelaten, op voorhand duidelijk of logisch en ontbrak dikwijls een deugdelijke motivering hiervoor. Bovendien was niet helder waarom aangelegenheden die uit beleidsmatige overwegingen bij elkaar horen en gebaat zijn met een integrale aanpak, door verschillende ministeries werden behartigd. Gedacht wordt aan de onderbrenging

van het beleidsterrein natuur in één ministerie en infrastructuur en ruimtelijke ontwikkeling in een ander ministerie. Dergelijke verdelingen kunnen in de uitvoering slechts succesvol zijn als hier een eenduidige visie aan ten grondslag ligt. De ontwikkeling, vaststelling en uitvoering van een eenduidige visie wordt op een meer integrale en effectieve manier gewaarborgd indien de genoemde beleidsterreinen in één ministerie worden samengebracht.

Daarnaast zijn er in de afgelopen regeerperiode(s) bij herhaling nieuwe diensten, autoriteiten en entiteiten opgericht, zoals onder meer de Directie voor Innovatie, de Dienst voor Kinderen en Jeugd, de Directie Ouderenzaken, het Bureau Multi-disciplinair Centrum, het Coördinatiebureau Overheidssubsidies, het Coördinatiebureau Fiscale Zaken en het Bureau Integriteit. Andere instanties zoals de Aruba Investment Agency, de Directie Immigratie en Naturalisatie Aruba, het Bureau Innovatie en het Bureau Culturele Ontwikkeling en Nationaal Erfgoed zijn daarentegen weer opgeheven. Daarnaast wordt op bepaalde beleidsterreinen een scheiding gemaakt tussen beleidsinstanties en uitvoeringsorganen, terwijl uit de instellingsbesluiten blijkt dat de betreffende diensten dezelfde doelstellingen en taken hebben, of elkaar aanvullen.

Zonder afbreuk te willen doen aan het belang van de taakstelling van deze instanties, kan gesteld worden dat deze ontwikkelingen de transparantie van het overheidsapparaat niet ten goede komen en leiden tot versnippering in de uitvoering van

³ Zie het advies van de Raad inzake de ontwerp-landsverordening instelling ministeries 2022 d.d. 24 november 2021 (kenmerk: RvA 115-21).

⁴ Zie het advies van de Raad inzake de ontwerp-landsverordening houdende nieuwe bepalingen ten aanzien van de instelling van ministeries d.d. 6 december 2013 (kenmerk: RvA 222-13) en het advies van de Raad inzake de ontwerp-landsverordening tot wijziging van de Landsverordening instelling ministeries 2014 (AB 2013 no. 94) d.d. 17 januari 2018 (kenmerk: RvA 216-17).

overheidstaken. Dit brengt het risico met zich mee dat taken van verschillende instanties elkaar overlappen, dat bepaalde taken in het geheel niet uitgevoerd worden en dat niet optimaal gebruik wordt gemaakt van positieve en negatieve ervaringen (het zelflerend vermogen van een organisatie), wat ten koste gaat van de effectiviteit van beleid en efficiëntie in uitvoering van de overheidstaken.

Aan een herinrichting van de overheid⁵, die resulteert in een doelmatige en effectieve publieke sector, zal een eenduidige visie ten grondslag moeten liggen. Om de ontwikkeling, vaststelling en uitvoering van een dergelijke visie op een meer integrale en effectieve manier te waarborgen dienen bij elkaar horende beleidsterreinen op een objectieve wijze in één ministerie te worden samengebracht.⁶ De Raad geeft daartoe een aanzet in een voorstel voor een nieuwe Landsverordening Instelling Ministeries 2025.⁷ Hierbij is het aantal ministeries beperkt tot zeven gelet op de noodzakelijke beheersing van de kosten van het overheidsapparaat en het belang van een kleine, slagvaardige overheidsorganisatie. Idealiter zou deze inrichting van ministeries (of een andere objectief logische verdeling) ongewijzigd moeten blijven bij een regeringwisseling en hier slechts bij uitzondering minimale wijzigingen in aangebracht worden.

Verzelfstandigingen, een gebrek aan bestuurskracht?

Naast de versnippering binnen de overheid is de aanhoudende golf van verzelfstandigingen een kwestie waar de Raad in de loop der jaren veelvuldig over geadviseerd heeft. Op de volgende pagina wordt een overzicht gegeven van de verzelfstandigingen die de afgelopen 10 jaar hebben plaatsgevonden of in de planning staan. Hierin is niet opgenomen de aangekondigde verzelfstandiging van de Directie Luchtvaart omdat de Raad bij afsluiting van het verslagjaar het betreffende ontwerp nog niet had ontvangen.

⁵ Zie Uitvoeringsagenda Landspakket, p. 2.

⁶ Zie bijvoorbeeld het advies van de Raad inzake de ontwerp-landsverordening, houdende nieuwe bepalingen ten aanzien van de instelling van ministeries (Landsverordening instelling ministeries 2014) d.d. 6 december 2013 (kenmerk: RvA 222-13), het advies van de Raad inzake de ontwerp-landsverordening tot wijziging van de Landsverordening instelling ministeries 2014 (AB 2013 no. 94) d.d. 17 januari 2018 (kenmerk: RvA 216-17) en het advies van de Raad inzake de instelling en aangelegen van ministeries (Landsverordening instelling ministeries 2022) d.d. 24 november 2021, (kenmerk RvA: 115-21).

⁷ Zie bijlage bij de voorlichting van de Raad over de herinrichting van de overheid d.d. 25 april 2024, kenmerk RvA 26-24. Vindplaats: www.rva.aw.

Entiteit	Landsverordening	Jaar
1 Air Navigation Services Aruba NV (ANSA)	Landsverordening verzelfstandiging luchtverkeersbeveiliging (AB 2014 no. 60)	2014
2 Aruba Fair Trade Authority (AFTA)	Mededingingsverordening (AB 2020 no. 103)	2020
3 Stichting depositogarantiestelsel	Landsverordening invoering depositogarantiestelsel (AB 2021 no. 197)	2021
4 Aruba Wastewater Sustainable Solutions (AWSS)	Landsverordening overdracht rioolnetwerk en vuilverbrandingsinstallatie (AB 2024 no. 23)	2024
5 Aruba Quality and Hospitality Authority (AQHA)	Ontwerp-landsverordening instelling Aruba Quality and Hospitality Authority (RvA 33-24)	2024
6 Basisbetaalrekeningkamer	Ontwerp-landsverordening basisbetaalrekening (RvA 59-24)	2024
7 Klachteninstituut	Ontwerp-landsverordening basisbetaalrekening (RvA 59-24)	2024

Gesteld mag worden dat bij het merendeel van bovengenoemde voorstellen tot verzelfstandiging:

- een duidelijke motivering in de toelichting ontbreekt, waaruit de noodzaak tot verzelfstandigen blijkt en waarom wordt gekozen voor een bepaalde vorm van verzelfstandigen;
- de financiële onderbouwing in menige toelichting tekortschiet;
- de rol die bij de in te stellen zogenaamde publiekrechtelijke rechtspersonen aan de minister wordt toebedeeld, vaak haaks staat op het streven om enige afstand tot de politiek te creëren;
- het ontbreken van concrete normstelling in wettelijke voorzieningen met het oog op het toezicht en de handhaving problematisch is.

De indruk bestaat dat structurele problemen binnen de overheid niet bij de bron worden aangepakt. Dat er geen grondige analyse van het probleem plaatsvindt waarna getracht wordt met optimale inzet van bestaande menskracht en middelen naar een oplossing toe te werken, maar dat de oplossing dikwijls gezocht wordt in het oprichten van een zelfstandig publiekrechtelijk of

privaatrechtelijk lichaam of een nieuwe dienst, bureau of departement. Het resultaat is het op afstand zetten van het probleem met alle gevolgen van dien in de uitvoering wanneer bijvoorbeeld een concrete normstelling in wettelijke voorzieningen ontbreekt hetgeen het toezicht en de handhaving problematisch maken. Het is voorstelbaar dat deze gang van zaken duidt op een gebrek aan bestuurskracht bij de centrale overheid om bepaalde ontwikkelingen niet alleen te onderkennen maar ook op een effectieve wijze bij te sturen.

Herbezinning

In een voortdurend veranderende wereld, waar overheden elke dag met nieuwe uitdagingen kampen kan het takenpakket van de overheid niet statisch zijn. Klimaatverandering, energietransitie, demografische ontwikkelingen (zoals de vergrijzing van de bevolking), de hervormingen in de gezondheidszorg, de kwaliteit van het onderwijs, de diversificatie van de economie met het oog op de nog steeds toenemende afhankelijkheid van het toerisme, digitalisering, cyberbeveiliging, geopolitieke spanningen en andere maatschappelijke vraagstukken stellen het Land voor grote uitdagingen. Uitdagingen die een regeerperiode van vier jaar overstijgen

en om een zoveel mogelijk eenduidige visie op hoofdlijnen en een integrale aanpak vragen. Vaak wordt over het hoofd gezien dat bepaalde taken die in het verleden om goede redenen zijn opgepakt in de loop der tijd geen nut meer hebben. Een goede evaluatie daarvan kan mogelijk menskracht en middelen vrijmaken voor nieuwe taken.

Tegelijkertijd spelen ook financieel-economische en politiek-bestuurlijke motieven een rol en leiden die van tijd tot tijd tot veranderingen in de taakopvatting en het functioneren van de overheid.⁸ Wat tot de taken van de overheid behoort, is, in ieder geval grotendeels, een politieke keuze.⁹

Wel zullen er altijd taken aan te wijzen zijn waarvoor de overheid steeds zelf, gezien de in het geding zijnde publieke belangen¹⁰, de verantwoordelijkheid zal dienen te dragen.¹¹ Naast de waarborging van de klassieke grondrechten en het handhaven van de openbare orde en veiligheid¹² worden in hoofdstuk I en V van de Staatsregeling bijvoorbeeld een aantal beleidsterreinen genoemd waarvoor de overheid een specifieke zorgplicht heeft, zoals onderwijs, bevordering van voldoende werk- en woonegelegenheid en de volksgezondheid.¹³ En in onderdeel B.1 van het landspakket staat dat de landen zorgdragen voor de continuïteit van vitale processen, waaronder in ieder

geval wordt verstaan: elektriciteit, olievoorziening, internet- en data-diensten, drinkwatervoorziening, vlucht- en vliegtuigafhandeling, scheepvaartafhandeling, betalingsverkeer, de hulpdiensten en communicatie daartussen en medische instellingen.

Met het bovenstaande in gedachte wordt aangedrongen op een herbezinning van het takenpakket van de overheid volgens het hierna volgende stappenplan:

Stap 1: Bepaal of iets een overheidstaak is

(Her)definieer overheidstaken en publieke belangen.

In het Landspakket staat dat een integrale doorlichting zal plaatsvinden van de (semi-)overheidsbedrijven en overheidsentiteiten naar legitimiteit van publiek aandeelhouderschap (dienen ze publieke belangen/doelen?), effectiviteit (bereiken ze de doelstellingen?) en doelmatigheid (efficiëntie, kosten/baten analyse, uitvoerbaarheid). Op basis van deze doorlichting zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd om de kwaliteit, effectiviteit en uitvoeringskracht van de overheidsorganisatie te verbeteren.¹⁴

⁸ Zie ook Kamerstukken II 2000/01, 27771, nr. 1, p. 7: 'Trends zoals de toenemende mondialisering, de voortschrijdende technologische ontwikkelingen, verandering in de samenstelling van de bevolking, toenemende aandacht voor het milieu hebben hier onmiskenbaar invloed op.'

⁹ Kamerstukken II 2000/01, 27771, nr. 1, p. 7.

¹⁰ Kamerstukken II 2000/01, 27771, nr. 1, p. 2: Publieke belangen kunnen worden gedefinieerd als maatschappelijke belangen waarvoor de overheid de eindverantwoordelijkheid op zich neemt.

¹¹ Kamerstukken II 2000/01, 27771, nr. 1, p. 7: 'Het betreft taken die het wezen van de staat raken en de grondwettelijke opdrachten tot overheidszorg, zoals defensie, onderwijs, volksgezondheid, sociale zekerheid.'

¹² Al sinds de nachtwakerstaat is het handhaven van de openbare orde en veiligheid een traditionele overheidstaak. Dit mede in het licht dat de overheid als enige (niemand anders kan grondwettelijk deze taken uitvoeren) het geweldsmonopolie heeft.

¹³ Zie het advies van de Raad inzake de ontwerp-landsverordening inzake de instelling en aangelegenheden van ministeries (Landsverordening instelling ministeries 2022).

¹⁴ Zie onderdelen B.2 en B.4 van het Landspakket.

Deze doorlichting zou dan moeten leiden tot voorstellen tot het opheffen, dan wel clustering van verschillende diensten en/of andere entiteiten. Deze doorlichting heeft inmiddels plaatsgevonden maar de bevindingen zijn niet algemeen bekendgemaakt, noch is duidelijk hoe de regering deze ter hand zal nemen.

Geadviseerd wordt de uitkomst van een herziening van het takenpakket van de overheid als uitgangspunt te nemen. Voor taken die niet langer als overheidstaak worden beschouwd, ligt het in de rede dat de overheid geen verantwoordelijkheid meer draagt en ligt beëindiging van de taak (afstoting) voor de hand.¹⁵

Stap 2: Bepaal hoe de overheidstaak het beste uitgevoerd kan worden

Wordt iets als overheidstaak aangemerkt dan betekent dit echter niet dat de overheid alle taken ook zelf moet (blijven) uitvoeren. Van de als overheidstaak aangemerkte taken dient vervolgens (opnieuw) bepaald te worden op welke wijze deze taken het beste uitgevoerd kunnen worden.

Van de als overheidstaak aangemerkte taken dient vervolgens (opnieuw) bepaald te worden op welke wijze deze taken het beste uitgevoerd kunnen worden. De primaire vraag die daarbij aan de orde komt is of de overheid de uitvoering zelf ter hand dient te nemen of dat het overlaten aan andere (al dan niet publieke) entiteiten wenselijk is. De afweging van de uitvoeringsmogelijkheden (publiek of privaat) dient te geschieden op basis van criteria van goed bestuur

(algemene rechtsbeginselen), sociale rechtvaardigheid (bescherming van zwakkere groepen), doeltreffendheid, doelmatigheid en houdbaarheid.¹⁶

Daarbij dient tevens aan de orde te komen welke verhouding tot de verantwoordelijke minister gewenst is: er moet worden bepaald of een grote invloed van de minister bij de uitvoering van de taken wenselijk wordt geacht en of alle handelingen gecontroleerd dienen te worden en of er een zekere mate van vrijheid nodig en mogelijk is. De gewenste ministeriële bevoegdheden ten aanzien van de uitvoering van taken dienen in verhouding te staan tot de verantwoordelijkheid van een minister. Een ruime(re) ministeriële verantwoordelijkheid en daarbij behorende bevoegdheden passen niet bij een privaatrechtelijke rechtsvorm met een zelfstandig bestuur, zoals bijvoorbeeld een stichting.

Het is van belang dat gestreefd wordt naar de grootst mogelijke effectiviteit en efficiency in het uitvoeren van de taken en dat de lasten voor particulieren en bedrijven zoveel mogelijk worden beperkt, waarbij rekening moet worden gehouden met de waarborging van de in het geding zijnde publieke belangen, de wijze waarop maatschappelijke verantwoording kan worden afgelegd, de mate van betrokkenheid bij beleidsvorming, *good governance* en toezichtstructuren (ook bij subsidieverlening). Teneinde de mogelijkheden tot democratische controle niet al te zeer te beperken, dient bij het opdragen van de uitvoering van publieke taken aan onafhankelijke entiteiten enige terughoudendheid in acht te worden genomen.¹⁷

¹⁵ Rapportage van de Commissie-Sint, Verantwoord Verzelfstandigen, 14 september 1994, p. 11.

¹⁶ Kamerstukken II 2000/01, 27771, nr. 1, p. 10.

¹⁷ Zie het advies van de Raad van State van 15 juni 2020 over de ministeriële verantwoordelijkheid (Bijlage kamerstukken II, 2019/20, 35300, nr. 78).

Stap 3: Bepaal hoe een taak het beste extern kan worden uitgevoerd

Indien blijkt dat een bepaalde taak niet door de overheid zelf hoeft te worden uitgevoerd, dan dient vervolgens bepaald te worden wat de aangewezen vorm voor de uitvoering is en kan pas gekeken worden naar de mogelijke vormen van uitvoering buiten de overheid in enge zin.

Bij de afweging tussen de verschillende mogelijkheden waarop – indien aanwezig – publieke taken uitgevoerd kunnen worden, dient rekening te worden gehouden met

- het waarborgen van de in het geding zijnde publieke belangen en
- het afleggen van maatschappelijke en politieke verantwoording, de door de overheid gewenste mate van betrokkenheid bij beleidsvorming, governance en mogelijke toezichtstructuren. Gewaarborgd dient te worden dat de uitvoering, het toezicht en de handhaving op een efficiënte en effectieve wijze plaats zullen vinden.

Indien op grond van deze afweging wordt besloten te verzelfstandigen dient te worden bepaald welke mate van verzelfstandiging gewenst is. Zo zou de uitvoering van een taak extern kunnen worden verzelfstandigd door deze bijvoorbeeld onder te brengen in c.q. toe te voegen aan een (bestaande) publiekrechtelijke rechtspersoon,

zelfstandig bestuursorgaan (met of zonder rechtspersoonlijkheid), (overheids-)NV of op te dragen aan een (gesubsidieerde) stichting.

In dit kader is onder meer van belang (a) de mate waarin de ambtelijke en politieke top via de hiërarchische lijn wenst te kunnen sturen op de uitvoering, (b) in hoeverre de dienstverlening een vitaal publiek belang dient, (c) de verantwoordelijkheid voor voldoende borging hiervan, (d) de mate van overheidsinvloed en (e) de zwaarte van de publieke taak die de verzelfstandigde dienst vervult.

Voor het kunnen waarborgen van publieke belangen is het van belang dat duidelijke regels gesteld worden, die worden vastgelegd in regelgeving, contracten of concessieverleningen. Duidelijke regels en afspraken zijn immers essentieel om toe te kunnen zien op de naleving ervan.

Om verzelfstandigingen zoveel mogelijk in goede banen te leiden adviseert de Raad een stappenplan voor verzelfstandigingen op te stellen. In het rapport van de Commissie-Sint staan hiervoor aanbevelingen.¹⁸ Ook zou gebruik gemaakt kunnen worden van het Nederlandse beleidskader voor stichtingen.¹⁹ Door het volgen van een dergelijk stappenplan wordt duidelijk of het noodzakelijk is tot verzelfstandigen over te gaan en in welke (rechts)vorm de verzelfstandiging moet worden gegoten.

¹⁸ Rapportage van de Commissie-Sint, Verantwoord Verzelfstandigen, 14 september 1994, p. 10 en 11.

¹⁹ <https://www.rijksfinancien.nl/sites/default/files/hafir/bestuurlijke-regels/stichtingenkader.pdf>.

Flankerende stappen

Complementair aan bovengenoemde stappen wordt (wederom) geadviseerd onderstaande punten zo spoedig mogelijk op te pakken om tot structurele verbeteringen te komen.

Ga de versnipperingen in het subsidielandschap tegen, breng de regelgeving en het uit te voeren subsidiebeleid met elkaar in overeenstemming en stel een nieuwe subsidieverordening vast.

Het Economisch Bureau Amsterdam heeft in opdracht van de Arubaanse regering en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een onderzoek verricht naar het subsidiebeleid in Aruba. Hieruit bleek dat er sprake is van een versnipperd subsidielandschap waarbij veel instellingen relatief kleine bedragen ontvangen en instellingen sterk afhankelijk zijn van subsidie. Verder bleek dat het uit te voeren subsidiebeleid en de vigerende wetgeving niet met elkaar stroken.

Het is van belang dat bestaande initiatieven in de sector van gesubsidieerde instellingen om te komen tot consolidatie, schaalvergroting en professionalisering door de overheid worden gestimuleerd en gefaciliteerd.²⁰ Hiermee wordt de bestaande versnippering in het subsidielandschap tegengegaan en wordt bijgedragen aan een verhoging van de rechtmatigheid en controleerbaarheid alsook de effectiviteit en de doelmatigheid van subsidies. De Raad hoopt dat uit de integrale doorlichting van de (semi-)overheidsbedrijven en overheidsentiteiten tevens daartoe

strekken aanbevelingen zullen volgen.

Breng een algemeen beleidskader tot stand voor overheids-NV's en rechtspersonen die een publiekrechtelijke taak uitoefenen.

Overheidsentiteiten moeten basisinformatie kunnen verstrekken op onder meer financieel gebied en de kritieke prestatie indicatoren op het primaire proces kunnen aangeven. Relevant is verder dat *effective good governance* wordt geïmplementeerd, adequate interne organisaties worden opgezet en ingevoerd en dat wordt voorzien in deugdelijke interne en externe toezichtmechanismen.

De Raad heeft in zijn advisering herhaaldelijk aandacht gevraagd voor het tot stand brengen van een algemeen beleidskader voor overheids-NV's en rechtspersonen die een publiekrechtelijke taak uitoefenen, waarin gestandaardiseerde uitgangspunten zijn opgenomen met betrekking tot de interne structuren van *checks and balances* en de externe verantwoordingsplicht met als doelstelling het bevorderen van de integriteit, doelmatigheid, deugdelijkheid en kwaliteit van de organisatie.²¹ Ten slotte is professionalisering van de interne organisatie, de bestuurders en de raden in dit kader essentieel.

Breng een uniform beleidskader voor Zelfstandige Bestuursorganen (ZBO's) tot stand.

Ook hier is het van belang dat een uniform beleidskader tot stand wordt gebracht dat dient als toetsingskader voor de instelling, inrichting en

²⁰ Eindrapport Economisch Bureau Amsterdam 'Subsidiebeleid Aruba', juni 2022, p. 6.

²¹ Zie onder meer het advies van de Raad ex artikel 17, onderdeel a, van de Landsverordening Raad van Advies inzake verzelfstandiging van overheidsdiensten d.d. 9 december 2004 (kenmerk: RvA 239-04) en het advies van de Raad inzake de ontwerp-landsverordening privatisering landlaboratorium d.d. 22 april 2009 (kenmerk: RvA 232-08) en de Bijlage bij het advies van de Raad op de ontwerp-Landsbegroting 2020 d.d. 21 februari 2020 (kenmerk: RvA 04-20).

aansturing van ZBO's. Dit beleid dient eenduidig te zijn en zou vanuit één centraal punt geïmplementeerd dienen te worden; dit alles teneinde onnodige verschillen tussen ZBO's te voorkomen. Voor het opstellen van een dergelijke regeling zou de Nederlandse Kaderwet voor ZBO's als leidraad kunnen dienen.

Stel een algemeen deelnemingenbeleid vast.

In dit algemene kader dient het Land als aandeelhouder in overheids-NV's een duidelijk beleid te formuleren ter zake zijn positie als aandeelhouder uitgaande van de volgende uitgangspunten: (1) de beperking van zijn inbreng met betrekking tot de bedrijfsvoering tot het uitzetten van de grote lijnen van het te voeren beleid door middel van een strategisch of beleidsplan; (2) leden van het bestuur en de toezichthoudende organen dienen te voldoen aan voorafgaand geformuleerde criteria ter zake deskundigheid en ervaring teneinde de kwaliteit van het bestuur en het toezicht hierop te waarborgen; (3) regelmatige toetsing door toezichthoudende organen van beleid aan strategie en beleidsplannen en informeren van aandeelhouder(s); en (4) de toezichthoudende organen dienen zorg te dragen voor continuïteit, doelmatigheid en effectiviteit van de bedrijfsvoering met inachtneming van het belang van alle stakeholders. Als voorbeeld voor een algemeen deelnemingenbeleid kan de Nederlandse Nota Deelnemingenbeleid Rijksoverheid 2013 dienen.²²

Formuleer een dividend- en reserveringsbeleid.

Tussen de aandeelhouder en het bestuur van de overheidsentiteiten dienen duidelijke afspraken vastgelegd te worden over de financiële en bedrijfseconomische ratio's waarbinnen elke entiteit zich mag begeven. Voor zover dit niet reeds is geschied, dienen deze overheids-NV's een specifiek dividend- en reserveringsbeleid te formuleren.²³ Naar voorbeeld van het Nederlandse Jaarverslag Beheer Staatsdeelnemingen²⁴ zou jaarlijks een rapportage over de deelnemingen naar de Staten gestuurd moeten worden.

Overweeg samenwerking met een of meerdere Landen binnen het Koninkrijk.

Tenslotte zou overwogen moeten worden of op bepaalde terreinen samenwerking met een of meer andere Landen binnen het Koninkrijk op grond van een onderlinge regeling op basis van artikel 38 van het Statuut, mogelijk is. Zeker daar waar verzelfstandigingen worden overwogen en er sprake is van een gezamenlijk belang kan het delen van kennis en expertise niet alleen leiden tot kostenbesparingen maar ook tot kwaliteitsverbeteringen en een verhoging van de efficiency. Als voorbeeld zouden de meteorologische diensten van de Caribische Landen en het voorgenomen *National System for Statistics* genoemd kunnen worden.

²² Nota Deelnemingenbeleid Rijksoverheid 2013, vindplaats: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-257799.pdf>.

²³ In dit verband wordt ook verwezen naar het onderzoeksrapport van de Algemene Rekenkamer 'Op afstand maar toch dichtbij' - Een verdiepend onderzoek naar de instellingen op afstand van het Land (2024).

²⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/staatsdeelnemingen/documenten/kamerstukken/2019/06/25/bijlage-jaarverslag-beheer-staatsdeelnemingen-2018>.

Concluderend

Het is tijd voor een nieuwe inventarisatie van de overheidstaken en het vervolgens op grond daarvan (opnieuw) bepalen of de uitvoering zelf ter hand genomen dient te worden of dat het uitbesteden van een bepaalde taak tot betere resultaten zal leiden. Daarbij moet rekening worden gehouden met het waarborgen van publieke belangen, het afleggen van maatschappelijke en politieke verantwoording, de door de overheid gewenste mate van betrokkenheid bij beleidsvorming, *good governance* en gedegen toezichtstructuren.

De Raad hoopt met het bovenstaande een bijdrage te leveren aan de (her)inrichting van een overheid waarin samenhang, duidelijkheid en transparantie de boventoon voeren en die gebruikmakend van de beperkt beschikbare middelen, haar taken op efficiënte en effectieve wijze uitvoert.

2. Staat van de Raad

De Raad kent een grondwettelijke basis (artikelen IV.1 tot en met IV.4 van de Staatsregeling van Aruba), die in de Landsverordening Raad van Advies 2022 nadere invulling krijgt. In de Landsverordening Raad van Advies 2022 worden naast de adviserende taken en bevoegdheden, de inrichting en de werkwijze van de Raad geregeld.

Onafhankelijkheid Raad van Advies

De Raad is de hoogste onafhankelijke adviseur van de regering en de Staten over zaken van wetgeving en bestuur. De Raad is, evenals de Algemene Rekenkamer en de Staten, een Hoog College van Staat. Dit is een in de Staatsregeling ingesteld orgaan dat belast is met een eigen taak, welke onafhankelijk van de regering en de Staten wordt uitgevoerd. De hoofdtaak van de Raad is het adviseren over ontwerpen van wetgeving. Hiermee speelt de Raad een belangrijke rol in de totstandkoming van wetgevingsproducten. De Raad is hiernaast bevoegd om uit eigen beweging aan regering en Staten advies uit te brengen over aangelegenheden die naar zijn oordeel van bijzondere betekenis zijn. De regering en de Staten kunnen op hun beurt de Raad verzoeken om te adviseren over zaken die niet per definitie tot de aangelegenheden van de Raad behoren.

De Raad telt vijf leden waarvan één de voorzitter is. De Raad wordt in de uitvoering van zijn taken bijgestaan door een Wetenschappelijk Bureau, dat geleid wordt door de secretaris.

Het is van groot belang dat de Raad van Advies zijn positie als onafhankelijk adviescollege behoudt en versterkt. Dit vanwege het feit dat de waakhondfunctie die de Raad in het Arubaanse constitutionele bestel vervult, een andere context heeft dan bijvoorbeeld de Nederlandse Raad van State in het Nederlandse bestel. Aruba kent immers maar één bestuurslaag waardoor decentrale besturen geen tegenwicht kunnen bieden aan het centrale bestuur. Daarnaast is de afstand tussen de Staten en de regering in de praktijk gering, hetgeen vaak een wissel trekt op de controlerende functie van het parlement.

Het feit dat Aruba een eenkamerstelsel kent waardoor de toetsende functie van een 'senaat' ontbreekt, alsmede de afwezigheid van andere (vaste) onafhankelijke adviescolleges²⁵ die de regering bij de voorbereiding van wetgeving zouden kunnen adviseren, draagt mede bij aan de omstandigheid dat de regering in het wetgevingsproces weinig tegenspel ondervindt. Dit komt de kwaliteit van

²⁵ Met uitzondering van de Sociaal Economische Raad (SER).

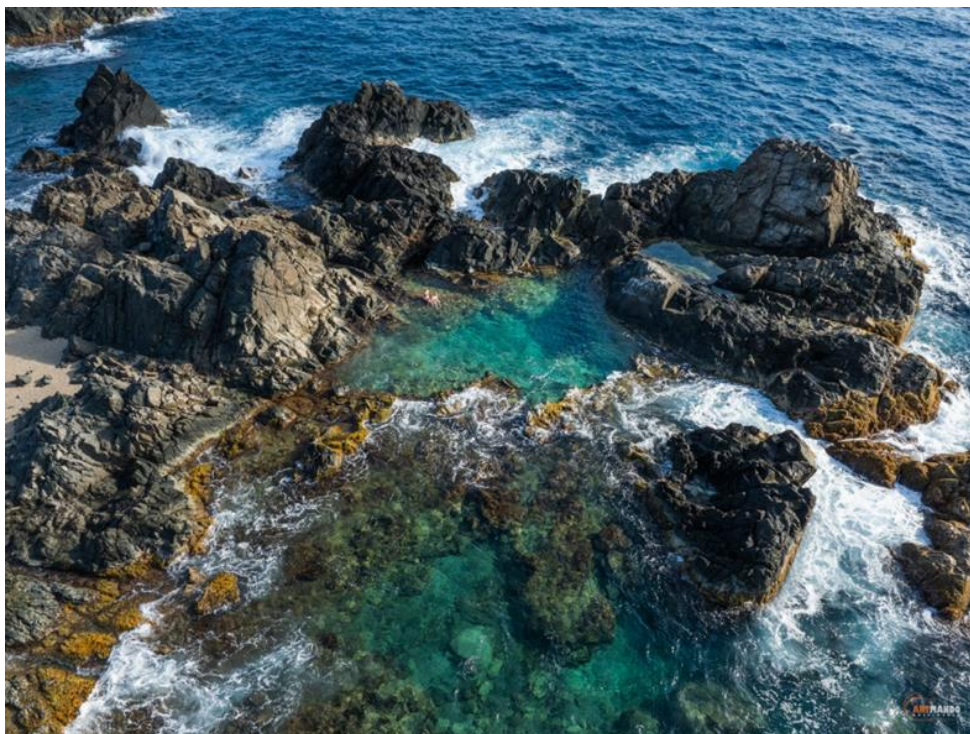
het wetgevingsproduct veelal niet ten goede.

Voornoemde contextuele elementen vinden hun oorsprong met name in de kleinschaligheid van de Arubaanse samenleving en het staatsbestel. In dit kader is het derhalve met het oog op de positie van de Raad in het staatsbestel, zijn rol in het wetgevingsproces en de kwaliteit van de wetgeving van belang dat wordt voorkomen dat de Raad onderhevig zou zijn aan politieke inmenging.

Naast de reeds in de Staatsregeling en de Landsverordening Raad van Advies 2022 opgenomen bepalingen ter realisering van een onafhankelijke taakuitoefening, is in 1999 gemeend om de mogelijkheid tot inmenging door de regering in de financiële huishouding van de Raad zoveel mogelijk te beperken. In dat jaar werd

namelijk in de Comptabiliteitsverordening 1989 opgenomen²⁶ dat vaststelling van de begroting van de Raad bij afzonderlijke landsverordening plaatsvindt.

Inmiddels is een verdere versterking van de onafhankelijke positie van de Raad, zoals een verscherping van het aanbevelingsrecht van de Raad in het kader van de benoemingsprocedure voor nieuwe leden, gerealiseerd. Op 2 november 2022 is in de Openbare Vergadering no. 18 de ontwerp-landsverordening Raad van Advies 20., waarin nadere regels gesteld worden ten aanzien van de samenstelling, inrichting en taken van de Raad van Advies, unaniem door de Staten aangenomen. De Landsverordening Raad van Advies 2022 (AB 2022 no. 137) is met ingang van 1 januari 2023 in werking getreden.

²⁶ AB 1999 no. 34.

Samenstelling en zittingsperiode

Naam	Functie	Benoeming en einde zittingsperiode
<p>mr. D.G. (David) Kock</p> 	<p>Voorzitter</p>	<p>Benoemd per 6 juli 2012. Einde tweede periode: 1 maart 2027.</p>
<p>drs. C. (Rik) Timmer</p> 	<p>Lid</p>	<p>Benoemd per 1 augustus 2011. Einde tweede periode: 1 augustus 2025</p>
<p>drs. M.M. (Marion) Agunbero</p> 	<p>Lid</p>	<p>Benoemd per 6 juni 2013. Einde tweede periode: 1 augustus 2024.</p>
<p>mr. E.H.J. (Eugène) Martis</p> 	<p>Lid</p>	<p>Benoemd per 1 december 2017. Einde tweede periode: 9 december 2030.</p>
<p>mr. J.P. (Hans) Ruiter</p> 	<p>Lid</p>	<p>Benoemd per 1 november 2021. Einde eerste periode: 1 november 2028.</p>
<p>M.F. (Maas) van Drie MBA</p> 	<p>Lid</p>	<p>Benoemd per 1 november 2024. Einde eerste periode: 1 november 2031.</p>

Overige functies

Ter uitvoering van de onverenigbaarheidsbepalingen van artikel 4 van de Landsverordening Raad van Advies 2022 is in de 'Profiel schets raadslidmaatschap Raad van Advies'²⁷ is als bijzondere voorwaarde gesteld dat er geen sprake mag zijn van onverenigbare (neven)functies of tegenstrijdige belangen die twijfel over

de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van het raadslid kan opwekken. Transparantie staat voorop, reden waarom alle andere functies van de leden in het jaarverslag worden opgenomen en op de website staan gepubliceerd. De andere functies van de voorzitter en de leden van de Raad zijn als volgt.

Naam	Andere functies
mr. D.G. Kock Voorzitter	<ol style="list-style-type: none"> 1. Advocaat/partner DK Legal 2. Docent arbeidsrecht aan de Universiteit van Aruba 3. Lid Raad van Appèl in Tuchtzaken voor de Advocatuur voor Aruba, Bonaire en Curaçao 4. Voorzitter Stichting Herencia Aruba
drs. C. Timmer Lid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lid van de Raad van Commissarissen van Aruba Wine and Dine Holding V.B.A. 2. Lid van de Raad van Commissarissen van Ennia Caribe Leven (Aruba) N.V. en Ennia Caribe Schade (Aruba) N.V. 3. Penningmeester Fundacion Preserva Malmok 4. Penningmeester van de Stichting Aruba Scholarship Foundation 5. Lid van de Raad van Commissarissen van de Arubaanse Verffabriek N.V. 6. Directeur LGS 113 Holdings V.B.A. 7. Penningmeester van afdeling Aruba van het Nederlandse Rode Kruis
drs. M.M. Agunbero Lid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Directeur Pension Fund Tourism Sector Aruba Foundation 2. Procuratiehouder Nativa Holding N.V. 3. Lid van de Raad van Commissarissen Yous Investment Company B.V. 4. Voorzitter Stichting Alexandria 5. Lid van de Raad van Commissarissen Caribbean Mercantile Bank N.V.
mr. E.H.J. Martis Lid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Advocaat/kantoorpartner Brown Advocaten 2. Curator Universiteit van Aruba 3. Directeur Meranti Properties N.V. 4. Bestuurder Stichting Administratiekantoor TwentyoneC. 5. Voorzitter Beroepscommissie Arubaanse Voetbal Bond
mr. J.P. Ruiter Lid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tax partner Grant Thornton Aruba 2. Directeur Ymert Beheer N.V., Ymert Belasting Adviseurs N.V. en Aruba Experience Publications, Trading & Hospitality Industry N.V.
M. F. van Drie Lid	<ol style="list-style-type: none"> 1. CFO Aruba Tourism Authority SG 2. Lid Raad van Commissarissen Stichting Onroerend Goed Aruba

²⁷ Vindplaats: www.rva.aw.

In het Reglement van Orde van de Raad²⁸ is een aparte paragraaf opgenomen getiteld: ‘De waarborging van de onpartijdigheid en onafhankelijkheid van de Raad’, waarin de gedragsregels zijn vastgelegd hoe te handelen wanneer er sprake is van conflicterende belangen. Zo is bepaald dat een lid niet aan beraadslagingen en besluitvorming deelneemt over een aangelegenheid die hem rechtstreeks of indirect persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken. In de notulen van de desbetreffende vergadering wordt hiervan een aantekening gemaakt. De Raad besloot eind 2019 van een verschoning tevens melding te maken in het advies. In 2024 heeft één lid gebruik gemaakt van zijn verschoningsrecht.

Daarnaast is van belang om te weten dat besluitvorming in de Raad op basis van gedegen voorbereiding en onderzoek plaatsvindt en dat de Raad immer streeft naar overeenstemming tussen de leden en consensus ten aanzien van zijn besluitvorming. De kans dat de mening van één lid prevaleert, is hiermee uitgesloten.

Vergaderingen

In 2024 is de Raad 19 keer in vergadering bijeengekomen, waarvan zes keer ten kantore van de Raad. De overige dertien vergaderingen vonden plaats in digitale vorm via een internetplatform.

Secretarissenoverleg

Door de secretarissen van de Algemene Rekenkamer en de Raad van Advies is een periodiek overleg ingevoerd waarbij onder meer de ervaringen van de Raad met het verzelfstandigingsproces worden gedeeld. Tevens worden onderwerpen besproken die voor beide colleges van

belang zijn. Het overleg vond in 2024 één keer plaats.

Koninkrijksradenoverleg

In het verslagjaar vond het Koninkrijksradenoverleg van 8 t/m 10 januari 2024 plaats te Sint Maarten. Het Koninkrijksradenoverleg is een tweejaarlijks overleg tussen de Raden van Advies van Aruba, Curaçao en Sint-Maarten en de Nederlandse Raad van State (van het Koninkrijk).

Voorlichting Raad van State over 70 jaar Statuut voor het Koninkrijk

Op 10 juli konden de Raden van Advies via een videobijeenkomst een eerste reactie geven op de bouwstenen voor de voorlichting die de Raad van State van het Koninkrijk in oktober uitbracht over het 70-jarig bestaan van het Statuut voor het Koninkrijk. Dit advies werd persoonlijk door de vice-president van de Raad van State aan de Raad overhandigd tijdens een overleg op 18 oktober.

Voordracht en benoeming Ombudsman

Conform artikel 5, eerste lid van de Landsverordening Ombudsman (AB 2020, 145) nam de voorzitter deel aan de beraadslagingen om te komen tot een voordracht voor de benoeming van een Ombudsman op basis van een door de Staten vastgestelde profiel-schets. De benoeming dient door de Staten te geschieden op een voordracht die daartoe is opgemaakt door de voorzitter van de Raad van Advies, de voorzitter van de Algemene Rekenkamer en de president van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en Bonaire, Sint Eustatius en Saba bevattende de namen van tenminste drie personen. Na afronding van het sollicitatieproces deed de sollicitatie-commissie op 11 juni een voordracht

²⁸ Vindplaats: www.rva.aw.

aan de Staten. Op 1 oktober werd mw. mr. Jurima Bryson beëdigd als eerste Ombudsman voor Aruba.

Overige externe contacten

Consultaties met de Gouverneur

Op 9 januari en 21 augustus vonden consultaties plaats met de Gouverneur.

Aanbieding voorlichting Raad van Advies

Op 7 mei werd het advies uit eigen beweging in de vorm van een voorlichting over de inrichting van de overheidsorganisatie aangeboden aan de Minister-President en de voorzitter van de Staten.

Landsverordening Integriteit Ministers (AB 2021, 203)

Ter uitvoering van artikel 2 van de Landsverordening Integriteit Ministers heeft de voorzitter in december 2024 een justitieel- en veiligheids-

onderzoek aangevraagd ten aanzien van de beoogde formateurs.

Commissie versterking democratisch bestel

In het verslagjaar vonden geen vergaderingen plaats waar de Raad bij betrokken is geweest.

College Aruba Financieel Toezicht (CAft)

Tijdens het verslagjaar vond drie keer een formeel overleg plaats met het CAft. Voorts bestaat er regulier ambtelijk contact tussen het secretariaat van het CAft en het Wetenschappelijk Bureau van de Raad van Advies.

Uitvoering landspakket

Bij de uitvoering van het landspakket is de Raad een aantal keer als gesprekspartner betrokken geweest. Ook in het verslagjaar is er ambtelijk contact geweest met de programmamanager.

3. Het Wetenschappelijk Bureau

Het Wetenschappelijk Bureau (WB) stond in 2024 onder leiding van de secretaris mr. A. Braamskamp en de adjunct-secretaris mw. mr. drs. A.R. Peterson. De bezetting van het WB bestond in 2024 uit: v.l.n.r. staand drs. R.J. van der Zande, beleidsmedewerker, mw. N. Alegre, interieurverzorgster (tot 30 april 2024), mr. D.M. Passchier, beleidsmedewerker, mr. A. Braamskamp, secretaris; v.l.n.r. zittend mw. mr. drs. A.R. Peterson, adjunct-secretaris, mw. J.T.A. Laclé-Thiel, office-manager en mw. mr. A.W. op de Weegh-Kort, beleidsmedewerker.

Invoering van een nieuw Organisatie- en Formatieplan voor het Wetenschappelijk Bureau

Voor het functioneren van het Wetenschappelijk Bureau (verder: WB) is de vaststelling van de personeelsformatie, zowel kwantitatief als kwalitatief, van groot belang. De Raad kent sinds 2007 een 'Organisatie- en Formatieplan' (verder: OF) voor het WB van de Raad (destijds het Secretariaat genoemd) dat werd opgesteld met ondersteuning van de afdeling personeel- en organisatie van de Raad van State. Hiermee werd voor het eerst een beschrijving gegeven van de benodigde kwaliteit en omvang van de ambtelijke ondersteuning voor de Raad van Advies.

In verband met de verdere verzelfstandiging van de Raad per 1 januari 2023 is het OF geactualiseerd teneinde het in overeenstemming te brengen met de doelstelling en

bepalingen van de nieuwe Landsverordening Raad van Advies 2022. Dit gebeurde op een zodanige wijze dat uitvoering gegeven wordt aan de beginselen van goed werkgeverschap²⁹ en dat recht gedaan wordt aan het karakter van deze kennisorganisatie. Om de duurzame inzetbaarheid van medewerkers te stimuleren is het van belang een passend salaris en een veilige werkomgeving te bieden alsook de werk-privé balans te ondersteunen.

Duurzame inzetbaarheid betekent aandacht voor gemotiveerd en gezond werken hetgeen uiteindelijk minder ziekteverzuim en een hogere arbeidsproductiviteit oplevert. Het betekent ook een passend salaris om ongewenst verloop te voorkomen. De kwaliteit en continuïteit van de werkzaamheden van het WB zijn immers een essentiële voorwaarde voor de Raad om aan zijn taakstelling te kunnen voldoen. Het WB is een kleine, wendbare organisatie waar kennis centraal staat en waar veel

²⁹ Onder goed werkgeverschap wordt doorgaans verstaan dat de werkgever:

- zorgvuldig is;
- geen misbruik van zijn positie maakt;
- ingrijpende beslissingen motiveert;
- verwachtingen waarmaakt (vertrouwensbeginsel);

- werknemers gelijk behandelt (inclusief werkgeverschap waarbij gelijkwaardigheid en diversiteit voorop staan); en
- zorgt voor een behoorlijke ongevallenverzekering.

geïnvesteed wordt in het trainen en begeleiden van (nieuwe) medewerkers. Investeren in *human capital* is dan ook een continu en essentieel proces. Onder kennisverhogende activiteiten worden in ieder geval verstaan het deelnemen aan cursussen, het geven van onderwijs aan externen, het geven van een presentatie aan de Raad of het WB en het publiceren van een (wetenschappelijk) artikel op het werkgebied van de Raad. Deze opsomming is niet limitatief. In overleg met het management van het WB kunnen andere activiteiten als kennisverhogend worden aangemerkt en kan daaraan een waardering worden toegekend.

Opleidingen en cursussen

In januari namen twee medewerkers deel aan de PAO cursus Actualiteiten Relatievermogensrecht & Erfrecht georganiseerd door de Universiteit van Aruba.

In maart namen twee medewerkers deel aan de Juridische driedaagse op Curaçao.

In november namen vier medewerkers online deel aan het *Symposium on Sound Policy and Practicable Legislation*, georganiseerd door de Raad van Advies Sint Maarten.

In de periode oktober/november nam een medewerker online deel aan de cursus Budgettair beleid, georganiseerd door Academie voor Overheidsjuristen.

In november nam een medewerker online deel aan de Actualiteiten-cursus: hoe krijgen we rust terug in het begrotingsproces, georganiseerd door de Academie voor Overheidsjuristen.

Prestatiemanagement

Op 1 januari 2023 is het Landsbesluit prestatiebeoordeling overheids-personeel (AB 2022 no 165) ter uitvoering van artikel 15, tweede lid van de Landsverordening Materieel

Ambtenarenrecht (AB 1989 no GT 37) in werking getreden. Ter uitvoering hiervan zijn aan het begin van het jaar door de secretaris plannings-gesprekken gevoerd met alle medewerkers en in oktober zijn voortgangsgesprekken gevoerd. In december 2024 heeft de beoordeling van het personeel plaatsgevonden. Met het landsbesluit wordt een praktijk van continue feedback en sturing geformaliseerd die al jaren goed gebruik is binnen het WB.

Wetgevingsoverleg

In het verslagjaar heeft vier keer een wetgevingsoverleg plaatsgevonden tussen de actoren binnen het wetgevingsproces: de Staten, de Raad van Advies, het Kabinet van de Gouverneur, de ministerraad en de Directie Wetgeving en Juridische Zaken.

Het wetgevingsoverleg is in 2009 ingesteld en heeft als doel de verbetering en stroomlijning van het wetgevingsproces, de verhoging van de kwaliteit van wetgeving en de verschaffing van achtergrond-informatie bij de verschillende wetsontwerpen. Het overleg staat onder voorzitterschap van de secretaris van de ministerraad die tevens de uitkomsten van het overleg terugkoppelt naar de beleidsverantwoordelijke ministers. Het WB is van mening dat er tenminste zes keer per jaar een overlegmoment moet zijn en dat een betere planning van de indiening van wetsontwerpen en adviesaanvragen noodzakelijk is.

Hoewel het overleg geenszins aan belang heeft ingeboet, moet de Raad helaas constateren dat er de afgelopen jaren weinig reële inhoud aan is gegeven. Wederom werd de Raad in het verslagjaar meerdere keren geconfronteerd met niet aangekondigde adviesverzoeken en werd het overgrote deel van de ontwerpen in de laatste

vier maanden van het jaar aangeboden. Een deugdelijke c.q. realistische wetgevingsplanning, waarbij alle actoren tijdig betrokken worden, is niet alleen in het belang van de Raad maar van *alle* actoren in het wetgevingsproces. Alle actoren moet voldoende tijd gegund worden om de hun constitutioneel opgedragen taken op een gedegen wijze uit te kunnen voeren. Bovendien leert de ervaring dat een gedegen planning en monitoring van het *gehele* wetgevings-

proces (dat aanvangt met het opstellen van een startnotitie en eindigt met het al dan niet vaststellen van het ontwerp en de afkondiging ervan in het Afkondigingsblad van Aruba) bijdraagt aan een grotere betrokkenheid van alle actoren, meer begrip voor eenieders rol in het proces en een grotere flexibiliteit indien ondanks alle planning, wetgeving urgent tot stand gebracht moet worden.

4. Advisering

Instroom

In 2024 heeft de Raad 38 ontwerpen van wet- en regelgeving ter advisering aangeboden gekregen. In het verslagjaar werden geen ontwerpen geretourneerd. De instroom van ontwerpen voor de jaren 2018 tot en met 2024 is weergegeven in Tabel 1.

Tabel 1. Overzicht instroom ontwerpen Raad van Advies 2018-2024

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Totaal aantal aangeboden ontwerpen	49	36	48	44	51	33	38
Nog af te handelen uit het voorafgaande jaar	2	3	5	6	1	1	-
Retour	-	-	-	3	-	-	-
Totaal te behandelen	51	39	53	47	52	34	38
Aantal afgehandeld in het lopende jaar	48	34	47	45	51	34	32
Aantal voortgezet in het volgende jaar	3	5	6	2	1	-	6

Behandeling

De in totaal 38 te behandelen ontwerpen bestonden uit 14 ontwerp-landsverordeningen, 10 ontwerp-initiatief-landsverordeningen en 14 ontwerp-landsbesluiten, houdende algemene maatregelen. Van zes van deze adviesaanvragen wordt de behandeling in 2025 voortgezet. Daarnaast heeft de Raad nog een ontwerp op grond van de Comptabiliteitsverordening 1989 ter advisering ontvangen waarmee het totaal aantal behandelde adviesaanvragen op 33 komt te staan. Ook heeft de Raad een advies ex artikel 25 van de Landsverordening Raad van Advies 2022 uitgebracht.

Tabel 2. Overzicht advisering Raad van Advies 2018-2024

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ontwerp-landsverordening	25	20	24	16	22	17	12
Ontwerp-initiatief-landsverordening	6	6	7	1	6	4	6
Ontwerp-landsbesluit, h.a.m.	18	18	17	25	23	13	14
Ontwerp ex Comptabiliteitsverordening 1989	-	1	1	-	-	2	1
Advies ex art. 25 Lv. RvA 2022	-	1	6	-	1	-	1
Nota van Wijziging	1	1	1	-	1	-	-
Retour	1	1	4	3	-	-	-
Rijkswetgeving	-	-	1	3	1	-	-
Consultatieverzoek	-	-	-	-	1	-	-

Behandeltermijnen bij advisering

De aan de Raad ter advisering voorgelegde ontwerpen van regelgeving kunnen als volgt worden gecategoriseerd, waarbij de behandeltermijn staat aangegeven:

Categorie	Complexiteit	Termijn
A	Eenvoudig ontwerp	1 maand
B	Ontwerp van een gemiddelde complexiteit	2 maanden
C	Gecompliceerd ontwerp	3 maanden

De aangegeven (maximale) termijnen gelden vanaf het moment van het in behandeling nemen door de Raad (het moment waarop het ontwerp voor het eerst wordt geagendeerd voor de Raadsvergadering).

Het in behandeling nemen is afhankelijk van zowel:

- het werkaanbod van de Raad;
- de capaciteit van het Wetenschappelijk Bureau; en
- prioritering op verzoek van de regering of de Staten.

Voornoemde termijnen kunnen worden verlengd vanwege onvoorziene of anderszins buitengewone omstandigheden. Het kan voorkomen dat ten aanzien van een ontwerp een spoedbehandeling door de ministerraad wenselijk wordt geacht. Hieromtrent wordt zo nodig door de Raad met de Voorzitter der Staten en de Minister-President overlegd.

Wederom is de Raad in het verslagjaar ruim binnen de geldende adviestermijnen gebleven; de gemiddelde doorlooptijd bedroeg 21 dagen.

Dicta in 2024

Van het eindoordeel of dictum van de Raad over de ontwerp-landsverordeningen, de ontwerp-landsbesluiten, houdende algemene maatregelen en de ontwerpen op grond van de Comptabiliteitsverordening 1989 bestaan vijf varianten. Voor de ontwerp-landsverordeningen luiden die als volgt:

Dictum 1	De Raad kan zich met de doelstelling en de inhoud van het ontwerp verenigen en geeft u mitsdien in overweging het aan de Staten aan te bieden.	Het betreft hier een zogenaamd blanco advies: de Raad heeft geen bezwaren tegen het ontwerp.
Dictum 2	De Raad kan zich met de doelstelling en de inhoud van het ontwerp verenigen en geeft u in overweging het aan de Staten aan te bieden, nadat aan het vorenstaande aandacht zal zijn geschonken.	Het betreft hier een ontwerp dat geen belangrijke principiële of complexe problemen oplevert en waartegen de Raad geen bezwaren heeft.
Dictum 3	De Raad kan zich met de doelstelling en de inhoud van het ontwerp verenigen en geeft u in overweging het aan de Staten aan te bieden, nadat met het vorenstaande rekening zal zijn gehouden.	Het betreft hier een ontwerp dat enkele problemen oplevert waartegen de Raad bezwaren heeft, maar die door opvolging van het advies van de Raad kunnen worden weggenomen.
Dictum 4	De Raad kan zich (niet/weliswaar) met de doelstelling (en/doch niet) met de inhoud van het ontwerp verenigen en geeft u mitsdien in overweging het niet aan de Staten aan te bieden, dan nadat met het vorenstaande rekening zal zijn gehouden.	Het betreft hier een ontwerp dat belangrijke principiële of complexe problemen oplevert waartegen de Raad bezwaren heeft, maar die door opvolging van het advies van de Raad kunnen worden weggenomen.
Dictum 5	De Raad kan zich op grond van het bovenstaande (niet/weliswaar) met de doelstelling (en niet /doch niet) met de inhoud van het ontwerp verenigen en geeft u mitsdien in overweging het niet aan de Staten aan te bieden.	Het betreft hier een ontwerp dat belangrijke principiële of complexe problemen oplevert waartegen de Raad bezwaren heeft, die niet door opvolging van het advies van de Raad kunnen worden weggenomen.

Ontwerpen ten aanzien waarvan het vierde of vijfde dictum is gegeven, dienen opnieuw in de ministerraad aan de orde te worden gesteld (zie artikel 2, tweede lid, onderdeel d, van het Reglement van Orde van de ministerraad) (AB 1999 no. GT 26).

In sommige gevallen onthoudt de Raad zich van het geven van een eindoordeel. Het betreft in deze gevallen onvolledige, onafgeprocedeerde of anderszins onjuiste ontwerpen. In tabel 3 wordt een overzicht gepresenteerd van de door de Raad uitgegeven dicta over de periode 2020-2024.

Tabel 3. Overzicht dicta 2020-2024

DICTUM		1	2	3	4	5	ANDERSZINS*
		BLANCO	AANDACHT	REKENING	NIET DAN NADAT	NIET	
Landsverordening	2020	2	3	8	10	-	-
	2021	-	3	9	3	-	-
	2022	4	2	9	6	1	-
	2023	1	1	13	2	-	-
	2024	1	-	10	1	-	-
Initiatief- landsverordening	2020	2	-	3	1	-	-
	2021	-	-	-	1	-	-
	2022	4	1	-	1	-	-
	2023	2	-	2	-	-	-
	2024	4	-	1	1	-	-
Landsbesluit h.a.m.	2020	4	2	10	-	-	-
	2021	2	2	15	2	-	-
	2022	3	1	18	1	-	-
	2023	1	2	9	-	1	-
	2024	5	4	5	-	-	-
Comptabiliteits- verordening 1989	2020	-	-	-	-	1	-
	2021	-	-	-	1	-	-
	2022	-	-	-	-	-	-
	2023	-	2	-	-	-	-
	2024	-	-	1	-	-	-
Advies ex art. 25 Lv. RvA 2022	2020	-	-	-	-	-	6
	2021	-	-	-	-	-	-
	2022	-	1	-	-	-	-
	2023	-	-	-	-	-	-
	2024	-	-	-	-	-	1
Nota van Wijziging	2020	-	-	1	-	-	-
	2021	-	-	-	-	-	-
	2022	1	-	-	-	-	-
	2023	-	-	-	-	-	-
	2024	-	-	-	-	-	-
Rijkswetgeving	2020	-	-	-	-	-	-
	2021	-	-	-	1	-	3
	2022	-	-	1	-	-	-
	2023	-	-	-	-	-	-
	2024	-	-	-	-	-	-

* In deze kolom worden de gevallen aangegeven wanneer is afgezien van het opnemen van een standaarddictum in een advies. Hiervan is bijvoorbeeld sprake in het geval van het uitbrengen van een advies eigener beweging ex artikel 25 van de Landsverordening Raad van Advies 2022.

Overzicht van ontwerpen ten aanzien waarvan in 2024 advies is uitgebracht

In het navolgende wordt per soort regeling een overzicht gegeven van de uitgebrachte adviezen in het verslagjaar.

Ontwerp-landsverordeningen

1	Ontwerp-landsverordening tot wijziging van de Landsverordening politie (regeling toelating en werkzaamheden andere personen in cameratoezichtruimten) <i>Ingekomen: 5-3-2024. Kenmerk: RvA 15-24. Advies: 27-3-2024. Dictum: 3*</i>
2	Ontwerp-landsverordening tot wijziging van de Landsverordening van 20 december 2023 (AB 2023 no. 68) tot vaststelling van de begrotingen van de ministeries van het Land voor het dienstjaar 2024 <i>Ingekomen: 7-5-2024. Kenmerk: RvA 30-24. Advies: 29-5-2024. Dictum: 3*</i>
3	Ontwerp-landsverordening houdende de instelling van een publiekrechtelijke organisatie ten behoeve van een doeltreffende uitvoering van bepaalde wettelijke regelingen op het gebied van volksgezondheid en hygiëne en tot aanpassing in dat kader van de desbetreffende landsverordeningen (Landsverordening instelling Aruba Quality and Hospitality Authority) <i>Ingekomen: 6-6-2024. Kenmerk: RvA 33-24. Advies: 15-8-2024. Dictum: 4</i>
4	Ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begrotingen van de ministeries van het Land voor het dienstjaar 2025 (Landsbegroting 2025) <i>Ingekomen: 11-7-2024. Kenmerk: RvA 44-24. Advies: 31-7-2024. Dictum: 3*</i>
5	Ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begroting van de Dienst Openbare Werken voor het dienstjaar 2025 <i>Ingekomen: 17-7-2024. Kenmerk: RvA 46-24. Advies: 15-8-2024. Dictum: 3</i>
6	Ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begroting van de Raad van Advies voor het dienstjaar 2025 <i>Ingekomen: 20-9-2024. Kenmerk: RvA 54-24. Advies: 25-9-2024. Dictum: 1*</i>
7	Ontwerp-landsverordening tot wijziging van de Landsverordening minimumlonen ter invoering van het minimumuurloon (invoering minimumuurloon) <i>Ingekomen: 20-9-2024. Kenmerk: RvA 55-24. Advies: 8-10-2024. Dictum: 3</i>
8	Ontwerp-landsverordening houdende regels ten behoeve van de bestuursrechtelijke handhaving van de consumentenwetgeving (Landsverordening bestuursrechtelijke handhaving consumentenbescherming) <i>Ingekomen: 3-10-2024. Kenmerk: 58-24. Advies: 27-11-2024. Dictum: 3</i>
9	Ontwerp-landsverordening houdende regels inzake een basisbetaalrekening voor consumenten en ondernemingen (Landsverordening basisbetaalrekening) <i>Ingekomen: 3-10-2024. Kenmerk: 59-24. Advies: 27-11-2024. Dictum: 3</i>
10	Ontwerp-landsverordening tot wijziging van de Landsverordening van 20 december 2023 tot vaststelling van de begrotingen van de ministeries van het Land voor het dienstjaar 2024 en van de Landsverordening van 15 februari 2024 tot vaststelling van de begroting van de Dienst Openbare Werken voor het dienstjaar 2024 <i>Ingekomen: 23-10-2024. Kenmerk: RvA 75-24. Advies: 31-10-2024. Dictum: 3*</i>
11	Ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begroting van het Tourism Product Enhancement Fund voor het dienstjaar 2025 <i>Ingekomen: 24-10-2024. Kenmerk: RvA 78-24. Advies: 8-11-2024. Dictum: 3</i>
12	Ontwerp-landsverordening tot wijziging van de Landsverordening kosteloze rechtskundige bijstand ter invoering van een delegatiegrondslag voor het vaststellen van de vergoeding voor rechtskundige bijstand aan advocaten in civiele zaken (vergoeding kosteloze rechtskundige bijstand in civiele zaken) <i>Ingekomen: 18-11-2024. Kenmerk: RvA 86-24. Advies: 27-11-2024. Dictum: 3</i>

Ontwerp-initiatieflandsverordeningen

1	Initiatief ontwerp-landsverordening tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek van Aruba, de Landsverordening vakantie en vrijstelling van dienst ambtenaren en de Landsverordening ziekteverzekering strekkende tot het moderniseren van het zwangerschap-, bevallings- en geboorteverlof (Landsverordening modernisering ouderschapsverlof Aruba) <i>Ingekomen: 17-4-2024. RvA 22-24. Advies: 12-6-2024. Dictum: 3*</i>
2	Initiatief ontwerp-landsverordening tot wijziging van de Staatsregeling van Aruba houdende invoering van het raadplegend, niet-correctief referendum

	<i>Ingekomen: 23-8-2024. RvA: 48-24. Advies: 9-10-2024. Dictum: 4</i>
3	Initiatief ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begroting van de Staten voor het dienstjaar 2025 <i>Ingekomen: 8-10-2024. RvA 66-24. Advies: 9-10-2024. Dictum: 1*</i>
4	Initiatief ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begroting van de Algemene Rekenkamer voor het dienstjaar 2025 <i>Ingekomen: 8-10-2024. RvA 67-24. Advies: 9-10-2024. Dictum: 1*</i>
5	Initiatief ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begroting van de Ombudsman van Aruba voor het dienstjaar 2024 <i>Ingekomen: 8-10-2024. RvA 68-24. Advies: 9-10-2024. Dictum: 1*</i>
6	Initiatief ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begroting van de Ombudsman van Aruba voor het dienstjaar 2025 <i>Ingekomen: 8-10-2024. RvA 69-24. Advies: 9-10-2024. Dictum: 1*</i>

Ontwerp-landsbesluiten, houdende algemene maatregelen

1	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, tot wijziging van het Landsbesluit prestatiebeoordeling overheidspersoneel <i>Ingekomen: 18-1-2024. Kenmerk: RvA 02-24. Advies: 8-2-2024. Dictum: 3*</i>
2	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, tot intrekking van het Sanctiebesluit Iran <i>Ingekomen: 31-1-2024. Kenmerk: RvA 04-24. Advies: 26-2-2024. Dictum: 1*</i>
3	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, tot wijziging van het Interimlandsbesluit prioritaire sanctieregimes in verband met de invoeging van een humanitaire vrijstelling en tot aanvulling van Bijlage I betreffende de vermeldingen voor Sudan en Niger <i>Ingekomen: 8-2-2024. Kenmerk: RvA 12-24. Advies: 26-2-2024. Dictum: 3*</i>
4	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, tot wijziging van het Sanctiebesluit cyberaanvallen in verband met de invoeging van een humanitaire vrijstelling en tot wijziging van het Sanctiebesluit mensenrechtenschendingen en het Sanctiebesluit chemische wapens <i>Ingekomen: 8-2-2024. Kenmerk: RvA 14-24. Advies: 26-2-2024. Dictum: 3*</i>
5	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, tot aanvulling van Bijlage I en Bijlage II van het Interim-landsbesluit prioritaire sanctieregimes in verband betreffende de vermeldingen voor Guatemala alsmede ten aanzien van Hamas en de Palestijnse Islamitische Jihad <i>Ingekomen: 23-4-2024. Kenmerk: RvA 23-24. Advies: 25-4-2024. Dictum: 1*</i>
6	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, houdende regels over de schriftelijke mededeling van rechten ten behoeve van aangehouden verdachten (Landsbesluit mededeling van rechten in strafzaken) <i>Ingekomen: 2-5-2024. Kenmerk: RvA 27-24. Advies: 24-5-2024. Dictum: 2*</i>
7	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, houdende wijziging van diverse landsbesluiten, houdende algemene maatregelen, in verband met de aansluiting aan het Wetboek van Strafvordering en het aanbrengen van verbeteringen (Aanpassingsbesluit Wetboek van Strafvordering) <i>Ingekomen: 2-5-2024. Kenmerk: RvA 28-24. Advies: 28-5-2024. Dictum: 2</i>
8	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, tot wijziging van het Landsbesluit compensatietoelagen overheidspersoneel (voortzetting vast bedrag compensatietoelagen) <i>Ingekomen: 28-5-2024. Kenmerk: RvA 32-24. Advies: 6-6-2024. Dictum: 1*</i>
9	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, regelende de uitgifte in 2024 van een zilveren munt van vijf florin ter herdenking van de Cabay di Awa (Landsbesluit uitgifte herdenkingsmunt Cabay di Awa) <i>Ingekomen: 3-7-2024. Kenmerk: RvA 41-24. Advies: 12-7-2024. Dictum: 1*</i>
10	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, tot wijziging van het Landsbesluit bijzondere ambtelijke pensioengrondslag (herziening pensioengrondslag kaderpersoneel) <i>Ingekomen: 4-7-2024. Kenmerk: RvA 42-24. Advies: 25-7-2024. Dictum: 3*</i>
11	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, houdende wijziging van het Toelatingsbesluit 2009 ten behoeve van de invoering van het elektronisch lezen van paspoorten door e-gates <i>Ingekomen: 8-7-2024. Kenmerk: RvA 43-24. Advies: 15-8-2024. Dictum: 3</i>
12	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, tot wijziging van het Landsbesluit verkeersregels (actualisering gebruik bijzondere verlichting en geluidssignalen)

	door voorrangsvoertuigen) <i>Ingekomen: 24-10-2024. Kenmerk: RvA 76-24. Advies: 15-11-2024. Dictum: 2*</i>
13	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, tot wijziging van het Kiesbesluit ter actualisering van bijlage XV <i>Ingekomen: 24-10-2024. Kenmerk: RvA 77-24. Advies: 31-10-2024. Dictum: 2*</i>
14	Ontwerp-landsbesluit, houdende algemene maatregelen, tot wijziging van het Kiesbesluit ter correctie van bijlage XV <i>Ingekomen: 14-11-2024. Kenmerk: RvA 85-24. Advies: 15-11-2024. Dictum: 1*</i>

Ontwerp op grond van de Comptabiliteitsverordening 1989

1	Ontwerp-landsbesluit ter beëindiging van een geschil met mevrouw L.M. Angela <i>Ingekomen: 5-4-2024. Kenmerk: RvA 21-24. Advies: 18-4-2024. Dictum: 3</i>
---	--

Advies ex artikel 25 Landsverordening Raad van Advies 2022

1	Advies ex artikel 25, onderdeel a, van de Landsverordening Raad van Advies (AB 2022 137) inzake de inrichting van de overheidsorganisatie <i>Kenmerk: RvA 25-24. Advies: 25-4-2024.</i>
---	--

*De met * aangegeven adviezen waren ten tijde van de afronding van dit jaarverslag inmiddels openbaar en zijn derhalve ook gepubliceerd op de website www.rva.aw.*

Overloop naar 2025

1	Ontwerp-landsverordening houdende regels inzake het ontwikkelen, produceren en verspreiden van officiële statistieken (Landsverordening officiële statistieken) <i>Ingekomen: 24-10-2024. Kenmerk: RvA 79-24.</i>
2	Ontwerp-landsverordening houdende regels voor de registratie van werkgevers en zelfstandigen zonder personeel (Landsverordening registratie werkgevers en zelfstandigen zonder personeel) <i>Ingekomen: 20-11-2024. Kenmerk: RvA 88-24.</i>
3	Initiatief ontwerp-landsverordening houdende wijziging van de Staatsregeling van Aruba in verband met het maximeren van de benoembaarheid van de ministers en de minister-president (Landsverordening maximering benoembaarheid ministers) <i>Ingekomen: 15-10-2024. Kenmerk: RvA 70-24.</i>
4	Initiatief ontwerp-landsverordening houdende wijziging van de kiesverordening in verband met nieuwe regels ter modernisering van het kiesstelsel (Landsverordening modernisering kiesstelsel Aruba) <i>Ingekomen: 15-10-2024. Kenmerk: RvA 71-24.</i>
5	Initiatief ontwerp-landsverordening tot wijziging van de Staatsregeling van Aruba ter verankering van rechten van het kind in de Staatsregeling van Aruba (Constitutionele rechten van het kind) <i>Ingekomen: 21-11-2024. Kenmerk: RvA 90-24.</i>
6	Initiatief ontwerp-landsverordening houdende wijziging van de Landsverordening verdovende middelen en de Landsverordening op de geneesmiddelen inzake legalisering van gebruik van softdrugs <i>Ingekomen: 17-12-2024. Kenmerk: RvA 94-24.</i>

Enkele cijfers van 2024

Hieronder zijn enkele kengetallen op een rijtje gezet.

Raad van Advies

Samenstelling: voorzitter, 4 leden

Personeel: 6 medewerkers

Uitgaven:

Begroting 2024:	Afl. 1.907.400
Realisatie 2024:	Afl. 1.539.294
Realisatie 2023:	Afl. 1.442.333

Advisering

Ingekomen adviesaanvragen:	38
Afgehandelde adviezen:	32
Geretourneerde adviezen:	0
Overloop naar 2025:	6
Gemiddelde doorlooptijd:	21 dagen
- Ontwerpen categorie A:	13 dagen
- Ontwerpen categorie B:	23 dagen
- Ontwerpen categorie C:	35 dagen

Samenstelling Raad van Advies 1986 – 2024

Voorzitters

F.J. Tromp	1986-1994
E. Arends	1988-1996
T. Leest	1993-1999
A.W. Engelbrecht	2000-2001
mr. A.L. Nicolaas	2000-2009
mr. A.J. Swaen	2007-2014
mr. F.M. de los Santos Goedgefrag	2013-2021
mr. D.G. Kock	2023-

Secretarissen

mr. N.E. Henriquez	1986-1991
mw. mr. A.J. Marval	1991-2003
mw. mr. dr. H.A. van der Wal BA	2004-2018
mr. A. Braamskamp	2018-

Overige leden

F.D. Figarola	1986-1993
I.O. Marugg	1986-1988
F.J. Eman	1986-1988
mr. C.G. Maduro	1986-1993
A. Werleman	1989-1994
H.F. Henriquez	1993-2000
mr. A.J. Muyale	1994-2006
ing. A.C. Yarzagaray	1994-2008
F. Wernet	1996-1997
J.U. Maduro	1997-2004
O.B. Arends	2000
mr. E.D.C. Fowler	2002-2008
mr. J.R. Tchong	2004-2011
mr. J.S. Kuiperdal	2008-2012
M.M. Loefstok	2008-2013
mr. C.R. Foy	2009-2013
drs. C. Timmer	2011-
mr. D.G. Kock	2012-2022
drs. M.M. Agunbero	2013-2024
mr. M.G.M. Schwengle	2014-2017
mr. E.H.J. Martis	2017-
mr. J.P. Ruiter	2021-
M.F. van Drie MBA	2024-

Colofon

Samenstelling en vormgeving: Wetenschappelijk Bureau Raad van Advies

Fotografie: Artmando Multimedia

Contactgegevens

L.G. Smith Boulevard 8, Oranjestad, Aruba
Tel. +297 5833972
Fax +297 5834012
E-mail: info@rva.aw
Website: www.rva.aw

Dit jaarverslag is ook gepubliceerd op
www.rva.aw

